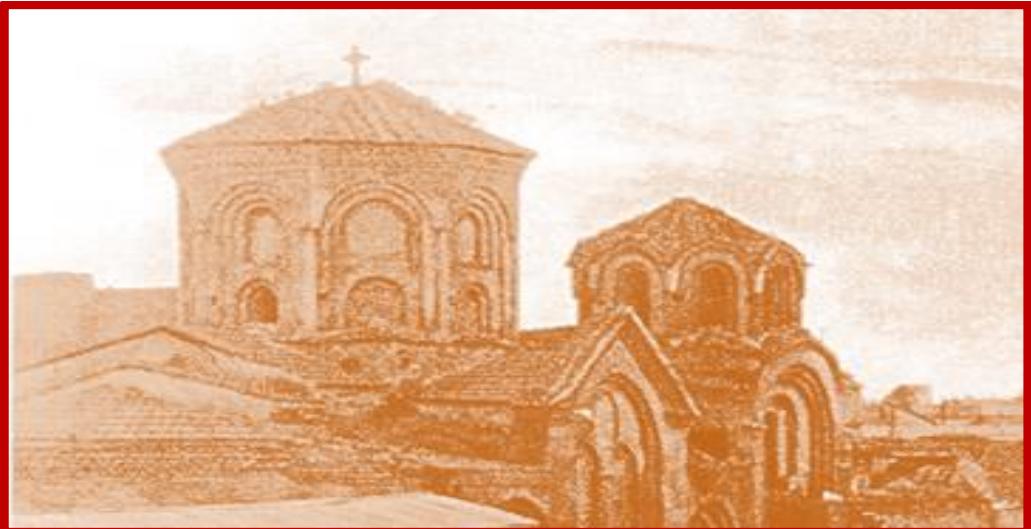


**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
& ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

**ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΔΙΠΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΜΣ
«ΕΛΛΑΔΑ: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»**



**Οδηγός Σπουδών
Ακαδημαϊκό έτος 2022-2023**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ	2
ΔΙΕΘΥΝΤΗΣ	2
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ	2
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	2
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ	2
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ	3
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ	3
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ	4
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	4
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	5
ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ	5
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	6
ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ	6
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	6
ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ	6
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	6
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	9
Α. Δομή του Προγράμματος	10
Α' εξάμηνο	10
Β' εξάμηνο	10
Επιλεγόμενα Μαθήματα	10
Γ' εξάμηνο	10
Β. Περιγραφή των μαθημάτων	11
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	12
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ	21
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ	22

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΪΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (ΓΣΕΣ) του Διιδρυματικού ΠΜΣ συγκροτείται με βάση το ΦΕΚ 37045/31.07.2019, τ. Β'.

Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ) είναι αρμόδια για οποιοδήποτε θέμα αφορά στο Διιδρυματικό ΠΜΣ, για το οποίο δεν ορίζεται ρητώς αρμοδιότητα άλλου οργάνου.

ΔΙΕΘΥΝΤΗΣ

Κωνσταντίνος Χρήστου, καθηγητής ΑΠΘ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

Εμμανουήλ Καραγεωργούδης, καθηγητής ΕΚΠΑ
Ιωάννης Μπάκας, επίκουρος καθηγητής ΑΠΘ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Ευθυμία Κυρατζή
® +302310 996682
e-mail: ekyratz@past.auth.gr

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

<https://hchc.past.auth.gr/>

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ και το Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, οργανώνουν και λειτουργούν και για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 Διυδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΠΜΣ) με τίτλο: «Ελλάδα: Εκκλησιαστική Ιστορία και Πολιτισμός (MSc "Hellas: Church History and Culture")», σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4485/2017. Τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος αναλαμβάνει το επισπεύδον Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού του ΑΠΘ.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

Αντικείμενο του Διυδρυματικού ΠΜΣ, το οποίο λειτουργεί κυρίως στις εγκαταστάσεις του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ και δευτερευόντως σε αυτή του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, είναι η μελέτη και η έρευνα των διαφόρων ιστορικών και πολιτιστικών δεδομένων του Ορθόδοξου χριστιανικού βίου, όπως αυτά παρήχθησαν μέσα στην ιστορική πορεία της ελλαδικής Εκκλησίας.

Σκοπός του Διυδρυματικού ΠΜΣ είναι η καλλιέργεια και η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και έρευνας στα πεδία της Ιστορίας και του Πολιτισμού, όπως αυτά διαμορφώθηκαν στον ελλαδικό χώρο, ο εφοδιασμός των μεταπτυχιακών φοιτητών με εξειδικευμένες γνώσεις σε αυτά, με στόχο την πληρέστερη προετοιμασία τους για μια επιτυχημένη επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία.

Ειδικότερα, το πρόγραμμα αποσκοπεύει:

- i) Στην παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακών σπουδών.
- ii) Στην κατάρτιση εξειδικευμένων αποφοίτων με στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο στην Επιστήμη της Ιστορίας και του Πολιτισμού που αναπτύχθηκε στην ελλαδική Εκκλησία, καθώς και η ικανότητα διεπιστημονικής αντιμετώπισης σύνθετων πρακτικών προβλημάτων στα εν λόγω πεδία.
- iii) Στην εδραίωση της αυτοπεποίθησης των μεταπτυχιακών φοιτητών μέσω της παροχής εξειδικευμένων γνώσεων και της συστηματικής πρακτικής εξασκησης στη συνθετική προσέγγιση των παραπάνω γνωστικών αντικειμένων.
- iv) Στην προαγωγή της διεπιστημονικής έρευνας μέσω της διδασκαλίας και του επιστημονικού διαλόγου πάνω σε σύνθετα ερευνητικά αντικείμενα που αφορούν στην Εκκλησιαστική Ιστορία και τον Πολιτισμό της ελλαδικής Εκκλησίας, καθώς και μέσω της εκπόνησης υψηλού επιπέδου συναφών μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών.
- v) Στην ανάπτυξη κριτικών και ερευνητικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για σπουδές διδακτορικού επιπέδου.

vi) Στην παροχή εκπαίδευσης και εξειδίκευσης γνώσης που αφορούν:

α) Στην πορεία του Χριστιανισμού στον ελλαδικό χώρο, την ίδρυση και την οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος.

β) στις μορφές και τη διάσταση του πολιτισμού, οι οποίες προήλθαν από την Ορθόδοξη χριστιανική θρησκευτική παράδοση ή είχαν άμεση σχέση με αυτήν. Στόχος είναι αφενός η παραγωγή ακαδημαϊκού έργου σ' αυτούς τους τομείς και αφετέρου η κατανόηση και η ερμηνεία των διαφόρων μορφών του σύγχρονου πολιτισμού του Ελληνικού λαού, καθώς και των αλληλεπιδράσεων τους με τις άλλες ορθόδοξες χώρες, αλλά και τις άλλες θρησκευτικές παραδόσεις.

vii) στην εξειδίκευση θεολόγων, ιστορικών, νομικών, φιλολόγων, κοινωνιολόγων, πολιτικών επιστημόνων, διπλωματών, στελεχών της Εκκλησίας και κρατικών υπαλλήλων με σχετικές προς το αντικείμενο γνώσεις για να μπορούν να προσφέρουν υψηλής ποιότητας επαγγελματικό ερευνητικό και εν γένει επιστημονικό έργο, καθώς και να αποτελέσουν στελέχη σε οργανισμούς που σχετίζονται με τα πεδία του Διυδρυματικού ΠΜΣ.

Καθοδηγητική φιλοσοφία του Διυδρυματικού ΠΜΣ είναι αφενός να εξασφαλίσει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές σταθερά θεμέλια, σύγχρονες γνώσεις, μεθόδους και βασικές αρχές που θα τους καταστήσουν ικανούς για συνεχή εκπαίδευση, βελτίωση και παραγωγή δημιουργικής σκέψης και καινοτομικού πνεύματος ώστε να καλλιεργήσει σε αυτούς τις κριτικές και πρακτικές δεξιότητες που απαιτεί η κοινωνία, καθώς και μια δεοντολογικά υπεύθυνη επιστημονική επαγγελματική και ερευνητική δραστηριότητα.

Υποχρέωση όλων των συντελεστών λειτουργίας του Διυδρυματικού ΠΜΣ είναι η διασφάλιση της ποιότητας και της συνεχούς βελτίωσης κάθε πτυχής του προγράμματος της εκπαίδευτικής διαδικασίας και της έρευνας και η προώθηση συνεργασίας με συναφή Προγράμματα και Κέντρα της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Τέλος, ένα ΠΜΣ εστιασμένο καθιστά ουσιαστικό συνομιλητή της επιστημονικής έρευνας την ίδια την κοινωνία, και μ' αυτόν τον τρόπο συνιστά έναν ουσιαστικό συντελεστή ανάπτυξης της θεολογικής, ιστορικής και πολιτισμικής αυτοσυνειδησίας.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Το Διυδρυματικό ΠΜΣ απονέμει τον Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) με τίτλο «Ελλάδα: Εκκλησιαστική Ιστορία και Πολιτισμός» (MSc “Hellas: Church History and Culture”).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Στο Διυδρυματικό ΠΜΣ γίνονται δεκτοί μεταπτυχιακοί/ κές φοιτητές/τριες:

1. Κάτοχοι τίτλων πρώτου κύκλου σπουδών των Τμημάτων Θεολογίας και Τμήματων ανθρωπιστικών επιστημών των Πανεπιστημίων της ημεδαπής.
2. Κάτοχοι τίτλων πρώτου κύκλου σπουδών ΑΕΙ και ΤΕΙ της ημεδαπής.

3. Πτυχιούχοι των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ακαδημιών και των Παραγωγικών Σχολών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας. 4. Κάτοχοι τίτλων πρώτου κύκλου σπουδών ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

Μέλη των κατηγοριών ΕΕΠ, ΕΔΙΠ και ΕΤΕΠ, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34, του ν. 4485/2017 (Α'114) μπορούν να εγγραφούν ως υπεράριθμοι και μόνο ένας κατ' έτος εφόσον ο τίτλος σπουδών και το έργο που επιτελούν είναι συναφή με το αντικείμενο του Διδρυματικού ΠΜΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο αριθμός εισακτέων στο Διδρυματικό Π.Μ.Σ. για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023 ορίζεται κατ' ανώτατο όριο στους ογδόντα (80) μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες ετησίως (ΦΕΚ 3641/6-8-2021)

Ο τρόπος επιλογής των εισακτέων, η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής, καθορίζονται στον οικείο Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, ο οποίος έχει εγκριθεί από τη Σύγκλητο του ΑΠΘ (συνεδρίαση με αριθμό 2994/18-6-2019) και αναφέρονται στην προκήρυξη.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

1. Ο αριθμός των υποτροφιών που θα παρέχονται καταλαμβάνει το δέκα τοις εκατό (10%) επί του αριθμού των εγγραφέντων μεταπτυχιακών φοιτητών και θα δίνονται μετά το πέρας των σπουδών με ακαδημαϊκά, αντικειμενικά κριτήρια και σε φοιτητές κανονικής φοίτησης. Αφορούν δε τα τέλη φοίτησης του γ' εξαμήνου. Οι υποτροφίες μπορούν να αφορούν και την προσφορά υπηρεσιών και εγγράφονται στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του Διδρυματικού ΠΜΣ. Οι όροι χορήγησης, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των υποτρόφων καθορίζονται με απόφαση της ΕΠΣ.

2. Υποτροφίες για μεταπτυχιακές σπουδές παρέχονται και από άλλους φορείς, όπως ΙΚΥ, Υπουργείο Παιδείας, ΓΓΕΤ, Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, Κοινοτικά Προγράμματα, άλλα Ιδρύματα και οργανισμούς δημόσιους ή ιδιωτικούς. Σε περίπτωση που μεταπτυχιακός φοιτητής έχει υποτροφία ή επιχορήγηση από άλλο φορέα δεν δικαιούται υποτροφία από το Διδρυματικό ΠΜΣ.

Παραλλήλως, οι υπότροφοι πρέπει να είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους. Σε περίπτωση που υπότροφος μεταπτυχιακός φοιτητής δεν είναι συνεπής με τις υποχρεώσεις του, η ΕΠΣ προβαίνει σε ανάκληση της υποτροφίας του.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Για την υλοποίηση του Διδρυματικού ΠΜΣ θα απασχοληθούν μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ και του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ, καθώς και μέλη ΔΕΠ άλλων Σχολών και Τμημάτων των δύο συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων ή και άλλων ΑΕΙ της ημεδαπής και αλλοδαπής, καθώς και άλλες κατηγορίες διδασκόντων και επισκέπτες διδάσκοντες (καταξιωμένοι επιστήμονες, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους) από την ημεδαπή και την αλλοδαπή σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 36 του ν.4485/2017 (Α'114).

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Για τη λειτουργία του Διδρυματικού ΠΜΣ θα χρησιμοποιηθεί η υλικοτεχνική υποδομή των Τμημάτων Κοινωνικής Θεολογίας και Χριστιανικού Πολιτισμού της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ και Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκειολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΕΚΠΑ (αίθουσες διδασκαλίας, βιβλιοθήκες, εργαστήρια, νησίδες Η/Υ κ.λπ.).

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Το Διδρυματικό ΠΜΣ θα λειτουργήσει από το ακαδημαϊκό 2019-2020 μέχρι και το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 8 του άρθρου 32 του ν. 4485/2017.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Κατά το 2^ο εξάμηνο της φοίτησης ορίζεται από την ΕΠΣ, για κάθε φοιτητή/φοιτήτρια, ένας σύμβουλος καθηγητής από τους διδάσκοντες του Διδρυματικού ΠΜΣ που διαθέτει μεταπτυχιακό έργο, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 4 του Ν. 3685/2008, όπως ισχύει, ο οποίος είναι αρμόδιος για την καθοδήγηση, παρακολούθηση και έλεγχο της πορείας των σπουδών του. Αντικατάσταση του συμβούλου καθηγητή δεν είναι δυνατή παρά μόνο για αναπότρεπτο λόγο, που κρίνεται από την ΕΠΣ.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων του Β' Εξαμήνου, ο μεταπτυχιακός φοιτητής πρέπει να ετοιμάσει προκαταρκτικό περίγραμμα έρευνας, με μορφή περιληψης της προς εκπόνηση διπλωματικής εργασίας και να προτείνει επιβλέποντα καθηγητή, με τη σύμφωνη γνώμη του τελευταίου. Ο επιβλέπων μπορεί

να είναι μέλος ΔΕΠ των συμμετεχόντων στο Διυδρυματικό ΠΜΣ Τμημάτων ή άλλων Τμημάτων των συνεργαζόμενων Πανεπιστημίων ή άλλου ΑΕΙ, ο οποίος έχει μερική ή εξ ολοκλήρου ανάθεση διδασκαλίας μαθήματος στο Διυδρυματικό ΠΜΣ. Στο περίγραμμα έρευνας του μεταπτυχιακού φοιτητή πρέπει να προσδιορίζεται το θέμα που θα αναλυθεί, η μεθοδολογία της επιστημονικής του προσέγγισης καθώς και η βιβλιογραφία που θα χρησιμοποιηθεί. Η αποδοχή της ερευνητικής πρότασης του μεταπτυχιακού φοιτητή από τον επιβλέποντα γίνεται με κριτήρια τη συνάφεια του θέματος με το αντικείμενο του Διυδρυματικού ΠΜΣ, την προσδοκώμενη επιστημονική συμβολή και τα διαφαινόμενα στοιχεία πρωτοτυπίας ως προς την προσέγγιση του υπό διερεύνηση ειδικότερου αντικειμένου. Η αποδοχή αυτή της ερευνητικής πρότασης επικυρώνεται με απόφαση της ΕΠΣ του Διυδρυματικού ΠΜΣ.

Το θέμα της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας εγγράφεται σε ειδικό κατάλογο μεταπτυχιακών μελετών που τηρείται στη Γραμματεία του Διυδρυματικού ΠΜΣ. Στον κατάλογο αυτόν περιλαμβάνονται απαραιτήτως το ονοματεπώνυμο του υποψηφίου και του επιβλέποντος, η ημερομηνία έγκρισης του θέματος από την ΕΠΣ και η ημερομηνία περάτωσης της διαδικασίας, είτε με αποδοχή είτε με απόρριψη.

Ανάλογα με την εξέλιξη της εκπόνησης της διπλωματικής του εργασίας, ο μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια ενημερώνει τον επιβλέποντα καθηγητή, ο οποίος παρακολουθεί, με ημερολόγιο προόδου, αν τηρούνται οι στόχοι και οι προδιαγραφές της έρευνας.

Η έκταση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ορίζεται στις 25.000 λέξεις τουλάχιστον, γραμματοσειρά Times New Roman, μέγεθος γραμματοσειράς κειμένου 12 και παραπομπών 10, διάστιχο 1,5, παράγραφος 1 εκ. και εκτύπωση σε μονές σελίδες.

Όταν περατωθεί η σύνταξη της διπλωματικής εργασίας, αυτή υποβάλλεται σε τρία (3) αντίτυπα στη Γραμματεία του Διυδρυματικού ΠΜΣ, με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος καθηγητή ότι πληροί τις προϋποθέσεις για να εισαχθεί προς κρίση.

Για την εξέταση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ορίζεται από την ΕΠΣ Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν ο επιβλέπων καθηγητής και δύο (2) ακόμη μέλη, τα οποία πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο της εργασίας. Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή υποβάλλει την αξιολόγηση και τη βαθμολογία της διπλωματικής εργασίας στη Γραμματεία, για έγκριση από την ΕΠΣ του Διυδρυματικού ΠΜΣ.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή σπουδαίος λόγος (παραίτηση, ασθένεια), είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντα ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μετά από απόφαση της ΕΠΣ.

Μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής της διπλωματικής εργασίας και τον ορισμό της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, ο μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια παρουσιάζει τα κύρια σημεία της διπλωματικής του εργασίας με τα συμπεράσματά της. Οι παρουσιάσεις των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών γίνονται υποχρεωτικά μετά το τέλος του Γ' εξαμήνου για το σύνολο των μετα-

πτυχιακών φοιτητών. Η πρόσκληση και ανακοίνωση για τη δημόσια υποστήριξη των διπλωματικών εργασιών απευθύνεται από τον Διευθυντή του Διδρυματικού ΠΜΣ, ο οποίος, ύστερα από συνεννόηση με τον επιβλέποντα καθηγητή, ο οποίος συντονίζει και προεδρεύει στη διαδικασία αυτή, ορίζει την ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της. Η έκταση και η μορφή της παρουσίασης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας καθορίζονται στον Οδηγό Σπουδών του Διδρυματικού ΠΜΣ.

Μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από τον ορισμό της, η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή αποφαίνεται για την αποδοχή ή μη και για τη βαθμολόγηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, με κλίμακα βαθμολογίας από μηδέν (0) έως δέκα (10), και αποστέλλει στη Γραμματεία του Διδρυματικού ΠΜΣ το πρακτικό της εξέτασης του υποψηφίου. Αν, μετά την παρέλευση αυτής της προθεσμίας, διαπιστώνεται ότι ένα μέλος της Επιτροπής δεν έχει ανταποκριθεί στις σχετικές υποχρεώσεις του, το μέλος αυτό αντικαθίσταται με απόφαση της ΕΠΣ. Στην περίπτωση αυτή η διαδικασία αποδοχής και βαθμολόγησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να ολοκληρωθεί εντός τριάντα (30) ημερών.

Για να γίνει αποδεκτή από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή μια μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, πρέπει να ανταποκρίνεται στις παρακάτω απαιτήσεις:

α) Το θέμα και το περιεχόμενο της εργασίας να είναι συναφές με το αντικείμενο του Διδρυματικού ΠΜΣ.

β) Η πραγμάτευση του θέματος, χωρίς κατ' ανάγκη να έχει παντελώς νέα στοιχεία, να γίνεται με τέτοιο τρόπο προσέγγισης των πηγών και της βιβλιογραφίας, ώστε να παρουσιάζεται η προσωπική ερευνητική προσπάθεια και επίδοση του υποψηφίου.

Με απόφαση της ΕΠΣ είναι δυνατό να παρατείνεται κατά ένα (1) έτος ο χρόνος σύνταξης και κατάθεσης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, ο φοιτητής διαγράφεται και ο κύκλος σπουδών θεωρείται ότι δεν ολοκληρώθηκε.

Δεν είναι δυνατή η αλλαγή του θέματος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας του φοιτητή/τρια, παρά μόνο με απόφαση της ΕΠΣ μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του επιβλέποντα καθηγητή. Η αλλαγή θέματος μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση λόγο για παράταση των παραπάνω προθεσμιών.

Η αναγόρευση των μεταπτυχιακών φοιτητών σε διπλωματούχους πραγματοποιείται με ανακοίνωση ενώπιον της ΕΠΣ και εφόσον έχει κατατεθεί η οριστική μορφή της εργασίας στην οποία έχουν συμπεριληφθεί οι παρατηρήσεις των μελών της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Κατά την τελική κατάθεση της η εργασία υποβάλλεται στη Γραμματεία του Διδρυματικού ΠΜΣ ηλεκτρονικά καθώς και σε τρία έντυπα αντίγραφα μαζί με περίληψή της στην αγγλική γλώσσα. Πριν την οριστική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας δεν εκδίδεται τίτλος.

Ο βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) προκύπτει από τον σταθμικό μέσο όρο των μαθημάτων του ΠΜΣ και της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (η στάθμιση γίνεται από τις πιστωτικές μονάδες των μαθημάτων και της ΜΔΕ) και υπολογίζεται με ακρίβεια δεύτερου δεκαδικού ψηφίου, με τον ακόλουθο τρόπο: Ο βαθμός κάθε μαθήματος και της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας, πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο αριθμό πιστωτικών μονάδων (ECTS) και το άθροισμα των γινομένων διαιρείται με τον

ελάχιστο αριθμό πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του ΔΜΣ.
βαθμός Μ.Δ.Ε. = άθροισμα γινομένων (βαθμού κάθε μαθήματος χ αντίστοιχα ECTS κάθε μαθήματος) + (βαθμός μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας x ECTS)

(σύνολο ECTS)

Ο βαθμός της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας εξάγεται από το μέσο όρο της βαθμολόγησής της από τα τρία μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Προβιβάσιμος βαθμός είναι το έξι (6) και οι μεγαλύτεροί του. Η κλίμακα κατανομής των βαθμών για τον χαρακτηρισμό του τίτλου σπουδών είναι: Άριστα (08,50 έως 10,00), Λίαν Καλώς (06,50 έως 08,49), Καλώς (06,00 έως 06,49).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Διυδρυματικό ΠΜΣ «Ελλάδα: Εκκλησιαστική Ιστορία και Πολιτισμός» διαρθρώνεται σε τρία (3) ακαδημαϊκά εξάμηνα πλήρους φοίτησης και περιλαμβάνει δύο (2) εξάμηνα διδασκαλίας και ένα (1) εξάμηνο για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) είναι ενενήντα (90) ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες (ECTS). Από αυτές, 22,5 μονάδες αντιστοιχούν στα τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα και 7,5 πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν σε ένα (1) μάθημα επιλογής του Α' εξαμήνου, 22,5 μονάδες αντιστοιχούν στα τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα και 7,5 πιστωτικές μονάδες αντιστοιχούν σε ένα (1) μάθημα επιλογής του Β' εξαμήνου και τριάντα (30) μονάδες αντιστοιχούν στην εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας του Γ' εξαμήνου. Για τις εξετάσεις, τη βαθμολογία και την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας εφαρμόζονται τα οριζόμενα στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών του Διυδρυματικού ΠΜΣ. Τα μαθήματα του Διυδρυματικού ΠΜΣ κατανέμονται σε υποχρεωτικά (Y) και επιλογής (E). Η γλώσσα διδασκαλίας του ΠΜΣ είναι η ελληνική.

A. Δομή του Προγράμματος

Οι παρακάτω Πίνακες παρουσιάζουν τις ώρες διδασκαλίας και τις ακαδημαϊκές πιστωτικές μονάδες ανά μάθημα και στο σύνολο του προγράμματος.

A' εξάμηνο

A/A	Μαθήματα	ΚΩΔ.	ECTS	Είδος
1	Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδος	E1	7,5	Υ
2	Η Εκκλησιαστική Ιστορία του ελλαδικού χώρου έως το αυτοκέφαλο	E2	7,5	Υ
3	Ελληνικός Πολιτισμός και Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία	E7	7,5	Υ
4	Ένα (1) μάθημα επιλογής από πίνακα με επιλεγό- μενα μαθήματα		7,5	E
ΣΥΝΟΛΟ ECTS ΠΡΩΤΟΥ (1 ^{ου}) ΕΞΑΜΗΝΟΥ				30

B' εξάμηνο

A/A	Μαθήματα	ΚΩΔ.	ECTS	ΩΡΕΣ
1	Ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος από το αυτο- κέφαλο έως σήμερα	E4	7,5	39
2	Ορθόδοξη πνευματικότητα στον ελλαδικό χώρο	E5	7,5	39
3	Ιστορική επισκόπηση της ορθοδόξου θεολογίας	E8	7,5	39
4	Ένα (1) μάθημα επιλογής από πίνακα με επιλεγό- μενα μαθήματα		7,5	39
ΣΥΝΟΛΟ ECTS ΠΡΩΤΟΥ (2 ^{ου}) ΕΞΑΜΗΝΟΥ				30

Επιλεγόμενα Μαθήματα

A/A	Μαθήματα	ΚΩΔ.	ECTS	ΩΡΕΣ
1	Οικουμενικό Πατριαρχείο και Ελλαδικός χώρος: I- στορία και εκκλησιαστική παράδοση	XE1	7,5	39
2	Εκκλησιαστική διπλωματία και εθιμοτυπία στην Εκκλησία της Ελλάδος	XE3	7,5	39
3	Στα βήματα του απ. Παύλου στην Ελλάδα	XE4	7,5	39
4	Διοίκηση και οργάνωση της Εκκλησίας της Ελλά- δος	ΘΕ4	7,5	39
5	Ορθόδοξος Πολιτισμός και ελληνική ταυτότητα	ΘΕ2	7,5	39
6	Αναγνώριση-Τεκμηρίωση, Διαχείριση και Προστα- σία των χριστιανικών μνημείων του Ελλαδικού χώ- ρου	ΘΕ5	7,5	39

Γ' εξάμηνο

ECTS

Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	30
ΣΥΝΟΛΟ ECTS ΠΡΙΤΟΥ (3ου) ΕΞΑΜΗΝΟΥ	30

B. Περιγραφή των μαθημάτων

Αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων ανά εξάμηνο

Περιγραφή γνωστικού αντικειμένου και περιεχομένου του μαθήματος

ΔΜ = Διδακτικές μονάδες

ECTS = Ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες

Υ = Υποχρεωτικό

Ε = Επιλογής

Χ = Χειμερινό εξάμηνο

Θ = Θερινό εξάμηνο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος

Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
Περιγραφή μαθή-
ματος

[Ε1] ΠΗΓΕΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛ- ΛΑΔΟΣ

Συμεών Πασχαλίδης – Απόστολος Κραλίδης

Τύπος μαθήματος: Υ Περίοδος: Χ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Το μάθημα «Πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ελλάδος» προσφέρει τη δυνατότητα στους μεταπτυχιακούς φοιτητές να εντοπίζουν, μελετούν, αξιολογούν και αξιοποιούν τις πηγές της Εκκλησιαστικής Ιστορίας των μητροπόλεων και λοιπών εκκλησιαστικών θεσμών του ελλαδικού χώρου. Θεμελιώδους σημασίας θεωρούνται οι περιεχόμενες στην Καινή Διαθήκη πηγές όπως οι Πράξεις των Αποστόλων και οι Επιστολές του Αποστόλου Παύλου (Α' και Β' προς Θεσσαλονικείς, Α' και Β' προς Κορινθίους, Προς Φιλιππησίους, Προς Τίτον), κείμενα τα οποία παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για τις πρώτες χριστιανικές κοινότητες και τις συνθήκες υπό τις οποίες ιδρύθηκαν και λειτουργούσαν στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο.

Εξίσου ενδιαφέρουσες είναι η μαρτυρίες των έργων των Αποστολικών Πατέρων (Α' επιστολή του Κλήμεντος Ρώμης προς τους Κορινθίους στα τέλη του 1ου αι. και η επιστολή του αγίου Πολυκάρπου Σμύρνης προς τους Φιλιππησίους περί το 110-111 μ.Χ.), όπως και των έργων των αρχαίων Αθηναίων Απολογητών.

Από τον 3ο αι. και εφεξής αξιόλογες πληροφορίες προσφέρουν τα έργα του Κλήμεντα του Αλεξανδρέα, του Ωριγένη και του πρώτου εκκλησιαστικού ιστορικού Ευσεβίου Καισαρείας, καθώς και των μεταγενέστερων εκκλησιαστικών ιστορικών και βυζαντινών χρονογράφων, αλλά και εκείνων της μεταβυζαντινής περιόδου, που συνεχίζουν την παράδοση της εκκλησιαστικής ιστοριογραφίας, μερικοί εκ των οποίων σχετίζονται άμεσα με τον ελλαδικό χώρο (Μελέτιος Αθηνών).

Σημαντικές πηγές της Εκκλησιαστικής ιστορίας της Ελλάδος καθίστανται επίσης τα πρακτικά τοπικών και οικουμενικών Συνόδων, τα αρχαία μαρτυρολόγια, αλλά και τα μεταγενέστερα αγιολογικά κείμενα που συνετάγησαν για αγίους του ελλαδικού χώρου, καθώς επίσης και τα εκκλησιαστικά Τακτικά (Notitiae Episcopatum) και άλλες ομάδες ιστορικών εγγράφων, όπως τα κτητορικά Τυπικά και οι Διαθήκες. Εξίσου ενδιαφέρουσες ιστορικές πηγές καθίστανται και τα διάσπαρτα σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο χριστιανικά μνημεία (ναοί, μονές και άλλα χριστιανικά κτίρια), από την παλαιοχριστιανική περίοδο ώς τις ημέρες μας, καθώς και το σωζόμενο επιγραφικό υλικό.

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό ιστορικό υλικό διαθέτουν οι Συλλογές χειρογράφων και οι Αρχειακές συλλογές (χειρόγραφα, αρχειακοί κώδικες και το πλήθος των συλλογών λυτών εγγράφων) που απόκεινται σε εκκλησιαστικές και μοναστηριακές βιβλιοθήκες αλλά και σε οργανωμένα επίσημα Αρχεία εγγράφων (όπως τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, Αρχεία Υπουργείων κ.ά.) σε ολόκληρη την Ελλάδα, αλλά και εκτός αυτής (Βιβλιοθήκες και Αρχεία Πρεσβυγενών Πατριαρχείων, Ελληνικές συλλογές χειρογράφων και Αρχεία αποκείμενα στο εξωτερικό κλπ).

Όλες αυτές οι πηγές παρουσιάζονται σε συνάρτηση με τα παλαιότερα αλλά και τα σύγχρονα instrumenta studiorum, τα εργαλεία μελέτης και έρευνάς τους, τα οποία πλέον είναι προσβάσιμα και μέσα από τις αναπτυχθείσες ψηφιακές Βάσεις δεδομένων, τα Ψηφιακά αποθετήρια και τις ηλεκτρονικές Πύλες που έχουν δημιουργηθεί από ακαδημαϊκούς και επιστημονικούς φορείς στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
**Περιγραφή μαθή-
ματος**

**[Ε2] Η ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩ-
ΡΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ**

Κωνσταντίνος Χρήστου

Τύπος μαθήματος: Υ Περίοδος: Χ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Το μάθημα βοηθά τον μεταπτυχιακό φοιτητή να κατανοήσει την ιστορική εξέλιξη, πορεία και διαμόρφωση της Εκκλησίας στον ελλαδικό χώρο έως τα μέσα του 19^ο αιώνα και να γνωρίσει τις σημαντικότερες φάσεις της ιστορίας της. Αξιολογούνται τα πιο σημαντικά γεγονότα που αφορούν στον ιστορικό βίο της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Η πρώτη περίοδος καλύπτει τους επτά πρώτους αιώνες του ιστορικού βίου της Εκκλησίας, δηλαδή από την κήρυξη του Ευαγγελίου από τον απόστολο Παύλο (49/50) έως τις αρχές των εικονομαχικών ερίδων (727-843), στα πλαίσια των οποίων οι εκκλησιαστικές διοικήσεις του Ανατολικού Ιλλυρικού αποσπάσθηκαν από την τότε εποπτεία του πατικού θρόνου και εντάχθηκαν στην εκκλησιαστική δικαιοδοσία της Κωνσταντινούπολης. Η δεύτερη ιστορική περίοδος (732/3-1430/53) καλύπτει το χρονικό διάστημα έως την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) από τους Οθωμανούς. Η τρίτη χρονικά περίοδος (αρχές 15ου αι.-1833/1850) περιλαμβάνει την προσφορά της Εκκλησίας κατά την Οθωμανική περίοδο, στη διαφύλαξη και ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής αυτοσυνειδησίας του Γένους καθώς και την περίοδο από την ίδρυση του ελληνικού κράτους έως την αυτοκέφαλη διοργάνωση της Εκκλησίας της Ελλάδος (1850).

Κωδικός/Τίτλος μαθήματος
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες

Περιγραφή μαθήματος

[Ε7] ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Σπυρίδων Τσιτσίγκος

Τύπος μαθήματος: Υ **Περίοδος:** Χ **ΔΜ:** 3 **ECTS:** 7,5

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής θα μπορέσει να αποκτήσει ιστορική, φιλοσοφική, κοινωνιολογική, θεολογική και ψυχολογική γνώση τών επιρροών τού ελληνικού (αρχαίου, μεσαιωνικού - βυζαντινού και νεότερου) πολιτισμού (ως ηθών και εθίμων, γλώσσας, τρόπου σκέψης, τέχνης κ.λπ.) στην ελλαδική Ορθόδοξη Εκκλησία. Άλλα, και αντίστροφα, της πνευματικής επίδρασης του Ορθόδοξου Χριστιανισμού στη διαμόρφωση των εθνικών και κοινωνικών θεσμών και τη διάπλαση, γενικότερα, του Έλληνα πολίτη και Ορθόδοξου πιστού Χριστιανού.

Κωδικός/Τίτλος μαθήματος
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες

Περιγραφή μαθήματος

[Ε4] ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Εμμανουήλ Καραγεωργούδης

Τύπος μαθήματος: Υ **Περίοδος:** Θ **ΔΜ:** 3 **ECTS:** 7,5

Η περίοδος αυτή μελετά την ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδος από την αυτοκέφαλη διοργάνωσή της έως σήμερα και την καταλυτική επίδραση των πολιτειοκρατικών αντιλήψεων της ευρωπαϊκής πολιτειολογίας στη λειτουργία της. Η πραξικοπηματική και αντικανονική ανακήρυξη των εκκλησιαστικών επαρχιών του νεοσύστατου ελληνικού κρατιδίου, το 1833, σε αυτοκέφαλη Εκκλησία από τον βασιλιά Όθωνα και τον αντιβασιλιά Μάουρερ, με τη σύμπραξη Ελλήνων πολιτικών και κληρικών θεολόγων, όπως του Θεόκλητου Φαρμακίδη, επέφερε ρήξη στις σχέσεις της Ελλαδικής Εκκλησίας με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και τον εγκλωβισμό της πρώτης στον ασφυκτικό κλοιό των πολιτειοκρατικών επιλογών της πολιτικής εξουσίας. Η ίδια σχέδον κατάσταση συνεχίστηκε και μετά την κανονική χορήγηση του αυτοκεφάλου (Πατριαρχικός Συνοδικός Τόμος του 1850). Η Εκκλησία της Ελλάδος δεν κατόρθωσε να αποτινάξει τα θεσμοθετημένα πολιτειοκρατικά δεσμά της, μεταβληθείσα σε κρατικό διοικητικό θεσμό, οργανωμένο κατά τα πρότυπα των προτεσταντικών κονσιτορίων έως το 1923, όταν η διά του Καταστατικού Χάρτη του 1923 καθιέρωση της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας ως «ανωτάτης εν τω

κράτει εκκλησιαστικής αρχής», βελτίωσε το υφιστάμενο πολιτειοκρατικό καθεστώς, ωστόσο δεν εξουδετέρωσε τις παγιωμένες πολιτειοκρατικές διαθέσεις της πολιτικής εξουσίας, οι οποίες δεν έπαυσαν να εκδηλώνονται με εναλλασσόμενες εντάσεις και αντικανονικές παρεμβάσεις. Το 1977 ψηφίσθηκε από την Βουλή των Ελλήνων ο πρώτος αυτοτελής και συνταγματικά κατοχυρωμένος Καταστατικός Χάρτης της αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Ελλάδος σηματοδοτώντας μια νέα περίοδο στη ζωή και λειτουργία της.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
**Περιγραφή μαθή-
ματος**

**[Ε5] ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ
ΧΩΡΟ**

Χρήστος Αραμπατζής

Τύπος μαθήματος: Υ Περίοδος: Θ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Μελετάται η πνευματική ζωή και δημιουργία στον ελλαδικό χώρο, από τον 8^ο κυρίως αιώνα, όταν παρουσιάζονται σε αυτόν εκκλησιαστικοί συγγραφείς, όπως ο Ανδρέας Κρήτης και ο Θεσσαλονίκης Ιωσήφ έως και τις ημέρες μας με την πνευματική παρουσία των αγίων Παϊσίου και Πορφυρίου των αγιορειτών. Ο Θεσσαλονίκης Νικήτας, ο Κορίνθου Γρηγόριος Πάρδος, ο Βουλγαρίας Θεοφύλακτος από την Εύβοια, ο Μεθώνης Νικόλαος, ο Θεσσαλονίκης Ευστάθιος, ο Αθηνών Μιχαήλ Χωνιάτης και ο Νέων Πατρών Ευθύμιος Μαλάκης, ο Ναυπάκτου Ιωάννης Απόκαυκος, ο Αχριδών Δημήτριος Χωματηνός, ο Κίτρους Ιωάννης, ο Κερκύρας Βασίλειος Πεδιαδίτης, ο Ματθαίος Βλάσταρης, ο Γρηγόριος Παλαμάς, οι Νικόλαος και Νείλος Καβάσιλας, ο Θεσσαλονίκης Ισίδωρος Γλαβάς και ο Θεσσαλονίκης Συμεών, ο Γεννάδιος Σχολάριος, ο Κοσμάς Αιτωλός είναι μερικοί μόνο από τους πολλούς εκκλησιαστικούς άνδρες οι οποίοι, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο, διακρίθηκαν ανάμεσα στους πνευματικούς ανθρώπους, λογίους και θεολόγους της εποχής τους. Πολλοί από αυτούς άφησαν σημαντικά θεολογικά έργα.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
**Περιγραφή μαθή-
ματος**

**[Ε8] ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΘΕΟΛΟ-
ΓΙΑΣ**

Βασίλειος Τσίγκος

Τύπος μαθήματος: Υ Περίοδος: Θ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Παρουσιάζεται, ερμηνεύεται και συζητείται η ιστορική επι-
σκόπηση της ορθοδόξου θεολογίας από απαρχής μέχρι σή-
μερα με τη συνεξέταση ιστορικών και πνευματικών παραγό-
ντων διαμόρφωσής της (κύριοι σταθμοί, πρόσωπα-συντελε-
στές, μνημεία χριστιανικού πολιτισμού. Συγκεκριμένα μελε-
τώνται οι αρχές, οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια της ορθο-
δόξου θεολογίας, οι απαρχές της θεολογίας, η διαμόρφωση
και συνοδική οριοθέτηση της πίστεως και της θεολογίας της
Εκκλησίας (τριαδολογικό και χριστολογικό δόγμα), η θεολο-
γία της Εκκλησίας και η χαρισματική ζωή, η θεολογική σύν-
θεση του Ιωάννου Δαμασκηνού, η θεολογία της εικόνας και
η ασκητική-μοναστική παράδοση, τα κύρια στοιχεία της θε-
ολογίας του αγίου Γρηγορίου του Παλαμά, η πορεία και τα
προβλήματα της θεολογίας κατά τους Νεώτερους χρόνους
(ΙΕ-ΪΘ' αιώνες), η θεολογία του εικοστού αιώνα- το ορόσημο
της δεκαετίας του '60, η θεολογία στο σταυροδρόμι του εικο-
στού πρώτου αιώνα (αιώνας της ανθρωπολογίας) καθώς και
η σπουδαιότητα και η επικαιρότητα της ορθοδόξου θεολο-
γίας σήμερα σε διάλογο με Ανθρωπιστικές και άλλες Επιστή-
μες.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**
Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
**Περιγραφή μαθή-
ματος**

**[ΧΕ1] ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ
ΧΩΡΟΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ**

Ιωάννης Μπάκας

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Χ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Εξετάζονται οι ιδιαίτερες σχέσεις μεταξύ του Οικουμενικού
Πατριαρχείου και του ελλαδικού χώρου, από την ίδρυση της
Κωνσταντινούπολης, τον 4^ο αιώνα, ως πρωτεύουσας της
Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και κυρίως από τον 8^ο αιώνα, ό-
ταν το Ανατολικό Ιλλυρικό εντάχθηκε στον διοικητικό
κορμό του Οικουμενικού Πατριαρχείου, έως και τις ημέρες
μας. Η γεωγραφική θέση, η κοινή πολιτική, πολιτιστική και
πνευματική παράδοση, η πρώιμη εθνική αυτοσυνειδησία,
καθώς και οι πλούσιες εκκλησιαστικές και λοιπές ιστορικές
εμπειρίες που βιώθηκαν από τους πρώτους χριστιανικούς
αιώνες, διαμόρφωσαν την εκκλησιαστική ταυτότητα και τη
διαχρονική ενότητα του ελλαδικού χώρου με την Εκκλησία
της Κωνσταντινούπολης παρά τις αλλεπάλληλες περιπέ-
τειες που σημάδεψαν την πορεία του ελληνοχριστιανικού
πληθυσμού της περιοχής δια μέσου των αιώνων. Αυτό πι-

στοποιείται όχι μόνο από το γεγονός της ιδιαίτερα εξέχουσας διοικητικής, πολιτικής και πνευματικής θέσης που κατείχε ο ελλαδικός χώρος μέσα στην ευρύτερη δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αλλά και από την επιδειχθείσα ιδιαίτερη μητρική μέριμνα της Μεγάλης Εκκλησίας για την διαποίμανση, οργάνωση και διοίκηση των τοπικών Εκκλησιών του ελλαδικού χώρου.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**

Διδάσκων/ουσα

Πληροφορίες

**Περιγραφή μαθήματος και αναλυτική οργάνωση
της ύλης
(Syllabus)**

**[ΧΕ3] ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑ
ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Γρηγόριος Λιάντας

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Χ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι υποχρεωμένη να δραστηριοποιηθεί εντός ενός κόσμου κυριάρχων κρατών αλλά και άλλων παραγόντων με διεθνή παρουσία. Ως εκ τούτου, έρχεται σε επαφή και επικοινωνία με όλους αυτούς. Οι τοπικές Εκκλησίες (Πατριαρχεία, Αυτοκέφαλες Εκκλησίες, Αυτόνομες), από την πρώτη στιγμή της εμφάνισής τους έπρεπε να συνδιαλεχθούν και να διαπραγματευθούν με τις κοσμικές αρχές και τις άλλες Εκκλησίες. Με τον τρόπο αυτό αναπτύχθηκε μια διπλωματία στο χώρο της Εκκλησίας, προκειμένου να λυθούν τα προβλήματα που κατά καιρούς παρουσιάζονταν και να επιτευχθούν οι στόχοι της. Την εκκλησιαστική διπλωματία ανέπτυξαν ιδιαίτερα τα Πατριαρχεία, ιδιαίτερα το Οικουμενικό, ενώ εφαρμόστηκε και από την Εκκλησία της Ελλάδος, στις σχέσεις της με τις κοσμικές αρχές και τις άλλες Εκκλησίας. Στα πλαίσια του μαθήματος, θα μελετηθεί ο τρόπος με τον οποίο η Ελλαδική Εκκλησία εφάρμοσε και εφαρμόζει τη διπλωματία αυτή. Παράλληλα, μέσα στη μακραίωνη ιστορία της Εκκλησίας δημιουργήθηκε μια εθιμοτυπία, η οποία αφορά στην τάξη μεταξύ των τοπικών Εκκλησιών, καθώς και στη συμπεριφορά των προκαθημένων των Εκκλησιών, των ιεραρχών, των κληρικών και των μοναχών απέναντι στις εκκλησιαστικές, και τις κοσμικές αρχές. Η εκκλησιαστική εθιμοτυπία προβλέπει ρυθμίσεις για κάθε έκφραση της ζωής της Εκκλησίας, από τις πιο απλές μέχρι τις πιο σύνθετες. Φυσικά, στην εθιμοτυπία αυτή καθοριστικό πλαίσιο είναι η τάξη των Τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών. Η λειτουργία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στηρίζεται στην παράδοση και την εθιμοτυπία, τις οποίες και χρησιμοποιεί για την πορεία της προς το μέλλον.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**

Διδάσκων/ουσα

Πληροφορίες

**Περιγραφή μαθή-
ματος**

[ΧΕ4] ΣΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΠ. ΠΑΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σωτήριος Δεσπότης

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Χ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, ο φοιτητής θα μπορέσει να κατανοήσει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες διαδόθηκε από τον απόστολο των εθνών Παύλο ο Χριστιανισμός στην Ελλάδα και συνεπώς στην Ευρώπη. Επίσης μέσω της κριτικής προσέγγισης των φιλολογικών πηγών (κατεξοχήν των Πράξεων των Αποστόλων και των παύλειων Επιστολών), των επιγραφών και των άλλων αρχαιολογικών ευρημάτων, παλαιών και κατεξοχήν των νεότερων, θα είναι ικανός να ανασυνθέσει το κλίμα των ελληνικών πόλεων γύρω από το Αιγαίο Πέλαγος τον 1^ο αι. π.Χ. - 2^ο αι. μ.Χ. Θα "κοινωνήσει" τη στρατηγική, τη ρητορική και την "ποιμαντική τέχνη" που ακολούθησε ο απ. Παύλος για να ιημένει τον εσταυρωμένο Μεσσία στις πόλεις της Μακεδονίας και της Αχαΐας καθώς και την πρώτη ανταπόκριση στη θεολογία του, την οποία σήμερα η Έρευνα μελετά από μια "νέα προοπτική". Τα "βήματα του απ. Παύλου στην Ελλάδα" δεν ενδιαφέρουν μόνον εκείνον που επιθυμεί να "ξεναγηθεί" στα νεότερα αρχαιολογικά δεδομένα, τα οποία ήλθαν πρόσφατα στο φως (μέσω των ανασκαφών της Αμφίπολης και ιδίως της διάνοιξης του Μητροπολιτικού Σιδηροδρόμου στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη) και είναι μάλλον άγνωστα σε όσους ασχολούνται κυρίως με την κλασική αρχαιότητα. Ταυτόχρονα ο φοιτητής θα "ανακαλύψει" τις απαντήσεις του αυθεντικού Χριστιανισμού σε επίκαιρα φλέγοντα θέματα, που αφορούν στην οικολογία, τα δύο φύλα και τις σχέσεις τους, τον αντισημιτισμό, εσωτερισμό, την ψυχική υγεία κ.ά. Σε μια εποχή έντονης κινητικότητας και αναζήτησης ταυτότητας, το συγκεκριμένο μάθημα συνιστά πρό(σ)κληση σε ένα ταξίδι αυθεντικής "ψυχαγωγίας" και ανακάλυψης του τι πραγματικά καινούργιο κομίζει ο Χριστιανισμός σε παγκοσμιοποιημένες κοινωνίες ώστε να προκαλεί μεταστροφή και ελπίδα.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**

Διδάσκων/ουσα

Πληροφορίες

[ΘΕ4] ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ιωάννης Παναγιωτόπουλος

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Θ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Περιγραφή μαθήματος

Το μάθημα εξετάζει την διοικητική οργάνωση της αυτοκέφαλης ορθόδοξης Εκκλησίας της Ελλάδος από την αντικανονική ανακήρυξή της σε αυτοκέφαλη Εκκλησία, το 1833, έως σήμερα. Με τη «Διακήρυξιν Περί της ανεξαρτησίας της Ελληνικής Εκκλησίας» του 1833, αρχηγός της Εκκλησίας, «κατά το διοικητικόν μέρος», έγινε ο ρωμαιοκαθολικός βασιλιάς Όθωνας. Με βασιλικό διάταγμα καταργήθηκε το παραδοσιακό κανονικό σύστημα διοίκησης της Εκκλησίας, δηλαδή το μητροπολιτικό με υποκείμενες επισκοπές και εισήχθη μια διοικητική διαίρεση των εκκλησιαστικών επαρχιών σύμφωνα με τη διοικητική διαίρεση της ελληνικής επικράτειας. Από τότε έως και τα τέλη του 20^{ου} αιώνα συνέβησαν αρκετές μεταβολές του αριθμού καθώς και των ορίων των εκκλησιαστικών επαρχιών της Ελλάδος. Μελετώνται επίσης οι Πατριαρχικές και Συνοδικές Πράξεις (1866 και 1881) με τις οποίες παραχωρήθηκαν εκκλησιαστικές επαρχίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Εκκλησία της Ελλάδος, το εκκλησιαστικό καθεστώς των λεγόμενων Νέων Χωρών (1928), η δημιουργία (1900) της ημιαυτόνομης Εκκλησίας της Κρήτης, το ιδιότυπο διοικητικό καθεστώς του Αγίου Όρους, της Εξαρχίας Πάτμου και των Πατριαρχικών Μονών, καθώς και ο Καταστατικός Χάρτης του 1977 και η εφαρμογή του.

Κωδικός/Τίτλος μαθήματος

Διδάσκων/ουσα

Πληροφορίες

Περιγραφή μαθήματος

[ΘΕ2] ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Συμεών Πασχαλίδης – Απόστολος Κραλίδης

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Θ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Στο μάθημα αυτό συνεξετάζονται πτυχές των σχέσεων της Ορθοδοξίας με τον Ελληνισμό μέσα από την ανάπτυξη του ιστορικοπολιτισμικού μορφώματος που αποκαλούμε «Ορθόδοξο Πολιτισμό», σε συνάρτηση και σύζευξη με τα στοιχεία εκείνα που διαχρονικά οδήγησαν στη διαμόρφωση της ελληνικής ταυτότητας. Ειδικότερα παρουσιάζονται σημαντικοί σταθμοί που έχουν την αφετηρία τους ήδη στους πρώτους αιώνες ζωής της Εκκλησίας και εκτείνονται στη θεώρηση της κοινής πορείας του Ορθόδοξου Πολιτισμού και του Ελληνισμού στο σύγχρονο γίγνεσθαι.

**Κωδικός/Τίτλος
μαθήματος**

**Διδάσκων/ουσα
Πληροφορίες
Περιγραφή μαθή-
ματος**

**[ΘΕ5] ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ-ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛ-
ΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ**

Αγγελική Τριβυζαδάκη - Δημοσθένης Κακλαμάνος

Τύπος μαθήματος: Ε Περίοδος: Θ ΔΜ: 3 ECTS: 7,5

Μετά το πέρας του κύκλου διαλέξεων του συγκεκριμένου μαθήματος ο σπουδαστής του ΠΜΣ θα είναι σε θέση να αναγνωρίζει το χριστιανικό μνημείο, δηλαδή τι σημαίνει χριστιανικό μνημείο, ποια είναι τα χαρακτηριστικά του και ποιες είναι οι ιδιαιτερότητες των χριστιανικών μνημείων του Ελλαδικού χώρου κατά τη βυζαντινή εποχή, τη μεταβυζαντινή περίοδο, το διάστημα της Τουρκοκρατίας και τη σύγχρονη εποχή. Επίσης, θα μπορεί να παρουσιάσει στοιχεία σχετικά με την ανοικοδόμηση, τη δημιουργία του εφόσον πρόκειται για φορητό μνημείο, την αρχιτεκτονική, τη ζωγραφική και τη διάσωσή του μέσα στους αιώνες. Περαιτέρω, ο σπουδαστής θα καταστεί ικανός στην επιχειρηματολογία σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης των χριστιανικών μνημείων του Ελλαδικού χώρου κατά εποχή και θα αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις για τον τρόπο προστασίας τους ως μέρος της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Επιπλέον, το μάθημα προσφέρει στους μεταπτυχιακούς φοιτητές τη δυνατότητα να εντοπίζουν, μελετούν, αξιολογούν και αξιοποιούν τα μνημεία του λόγου, τόσο στα χειρόγραφα όσο και στα έντυπα βιβλία που θησαυρίζονται στις μοναστηριακές και λοιπές Βιβλιοθήκες του ελλαδικού χώρου και στα ψηφιακά αποθετήρια. Στους στόχους του μαθήματος εντάσσεται και η εξοικείωση των φοιτητών με τη μελέτη των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χειρογράφων, τις μεθόδους τεκμηρίωσής τους και τα σχετικά εργαλεία έρευνας (κατάλογοι χειρογράφων, κλείδες, βάσεις δεδομένων ελληνικών χειρογράφων).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, καθένα εκ των οπίων περιλαμβάνει 13 εβδομάδες διδασκαλίας. Η έναρξη των εξαμήνων (1^ο και 2^ο) ορίζεται με απόφαση της ΕΠΣ.

Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από την ΕΠΣ του Διυδρυματικού ΠΜΣ ώστε να συμπληρωθεί ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Κατά την τελευταία εβδομάδα κάθε εξαμήνου οι μεταπτυχιακοί φοιτήτριες/ φοιτητές έχουν το δικαίωμα και την υποχρέωση να αξιολογήσουν τα μαθήματα και τους διδάσκοντές τους, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών τους.



ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

	Τηλέφωνο Γραφείου	email
Αραμπατζής Χρήστος (καθηγητής ΑΠΘ)	2310997023	arab@theo.auth.gr
Δεσπότης Σωτήριος (καθηγητής ΕΚΠΑ)	2107275824	sotdespo@soctheol.uoa.gr
Κακλαμάνος Δημοσθένης (αν. καθηγητής ΑΠΘ)	2310996966	dkaklama@past.auth.gr
Καραγεωργούδης Εμμανουήλ (καθηγητής ΕΚΠΑ)	210 7275887	ekarag@soctheol.uoa.gr
Καψάλης Αθανάσιος (αν. καθηγητής ΑΕΑΑ)	2108070686	athanasioskapsalis@aeaa.gr
Κραλίδης Απόστολος (καθηγητής ΑΠΘ)	2310997020	akralid@past.auth.gr
Κυρατζή Ευθυμία (γραμματέας)	2310 996682	ekyratz@past.auth.gr
Λιάντας Γρηγόριος (αν. καθηγητής ΑΕΑΘ)	2310301784	griantias@aeath.gr
Μπάκας Ιωάννης (αν. καθηγητής ΑΠΘ)	2310991118	ibakas@past.auth.gr
Παναγιωτόπουλος Ιωάννης (αν. καθηγητής ΕΚΠΑ)	210-7275702	ipanagio@theol.uoa.gr
Πασχαλίδης Συμεών (καθηγητής ΑΠΘ)	2310996964	spaschal@past.auth.gr
Τριβυζαδάκη Αγγελική (επ. καθηγήτρια ΑΠΘ)	2310991383	atrvyza@past.auth.gr
Τσίγκος Βασίλειος (καθηγητής ΑΠΘ)	2310996962	vtsigkos@past.auth.gr
Τσιτσίγκος Σπυρίδων (καθηγητής ΕΚΠΑ)	2107275855	stsitsig@gmail.com
Χρήστου Κωνσταντίνος (καθηγητής ΑΠΘ)	2310996656	konchris@past.auth.gr

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	Τηλέφωνο	Ιστοσελίδα
Κεντρική Βιβλιοθήκη ΑΠΘ	2310995323	lib.auth.gr
Βιβλιοθήκη Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ	2310996690	

ΝΗΣΙΔΑ Η/Α	Τηλέφωνο	Ιστοσελίδα
Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας & Χριστιανικού Πολιτισμού	2310997289	past.auth.gr